

Glòria Aznar, Diari de Tarragona, 16 de desembre del 2023

DAMIÀ BARDERA: «DES D'UN PUNT DE VISTA ESPIRITUAL POTSER TINGUI 150 ANYS»

Presenta el recull de contes 'S'obre el teló' on combina relat curt i teatre. Amb pròleg de Mònica Batet

Rialles i silencis, violència i, sobretot, absurditat. Damià Bardera presenta *S'obre el teló*, un recull de contes publicat per La Segona Perifèria i prologat per la tarragonina Mònica Batet. Uns relats amb normes pròpies als quals els lectors hauran de buscar-los el sentit. Una aposta arriscada i diferenciadora que arriba com una glopada d'aire fresc en el mar inacabable de novetats.

La Mònica Batet, al pròleg, diu que els seus relats no es poden representar en un escenari de teatre. Quan els escriu, en què pensa, en el teatre, en el lector?

Aquests contes concretament, no vaig escriure'ls per ser representats perquè són irrepresentables, almenys de la manera que estan proposats, si et proposes representar-los d'una manera literal. Tanmateix, això no vol dir que no es puguin representar, amb creativitat i imaginació. Jo vaig pensar-los en clau narrativa, tot i que tinguin format teatral. Ara, si vingués algú del teatre que s'atrevis a fer alguna cosa, encantat. I deixant de banda aquest volum concretament, amb tots els meus llibres em dirigeixo bàsicament a un lector intel·ligent i amb sentit de l'humor.

En algun, no en tots, interpel·la el lector, que fa d'espectador i aquest espectador actua, es motiva quan hi ha violència o sexe. És una crítica social?

Si hi detectes crítica social, no saps ben bé cap a on dispara i això inquieta una mica, et pot arribar a posar nerviós. És molt difícil aconseguir que no es vegi la crítica. I també és difícil per l'autor. Vull dir, alguns d'aquests contes van tenir 13 o 14 versions fins que no vaig aconseguir trobar el punt d'ambigüitat pensada i triada. La resposta no la puc donar. L'únic que puc dir és que la intenció era qualsevol possibilitat de sentit, perquè aquests contes sembla que tenen un cert sentit, però alhora constantment trenquen aquesta possibilitat. És a dir, sembla que ho entens, però després t'adones que no. Assolir això em va requerir molt de desgast, no va ser fàcil. Perquè el més fàcil és fer contes amb sentit.

Jo he vist pobresa, un món sòrdid, violència infantil... No s'amaga, està bastant visible.

El problema és que sí que es veu, però si et comences a plantejar quina és la intenció de l'autor, cap a on vol arribar aleshores, el llibre t'escup. L'atribució de sentit recau molt més sobre les espatlles de cada lector. Aquí no donem les coses fàcils, però no és que hakis de resoldre un Sudoku o una endevinalla. La dificultat passa perquè és el lector el que ha d'aconseguir atribuir sentit a uns contes que tal vegada, potser constitutivament no el tenen. O sí. No ho sé.

Això que m'ha dit que l'havien deixat buit, que li havia costat fer-los. En quin moment li ve la inspiració? Dos esquelets que s'estimen molt, que estan allà al cementiri...

Concretament, el conte dels esquelets ja estava publicat anteriorment. D'aquests relats, que són 47, n'hi ha cinc que s'havien publicat de manera disseminada a llibres anteriors. El que passa és que una cosa és posar un conte d'aquests en format teatral en un llibre amb més relats, que queda dissimulat, i l'altra és fer tot un llibre de relats d'aquest tipus, perquè aquí ens la juguem, ens estem passant de frenada. Llavors, com em ve la idea? Jo ja tenia el desig d'escriure tot un llibre que només fos d'això però a part que és difícil no em veia amb cor perquè no disposava del temps o l'energia. Llavors, em vaig quedar a l'atur un cert temps, em vaig quedar molt descol·locat perquè no estava previst en aquell moment i

vaig aprofitar. M'hi dedicava tot el dia. Va ser una experiència molt absorbent. I aquest llibre no és pas d'ara. El vaig escriure fa sis anys.

Utilitza tots els referents com el Hansel i Gretel diabètic...

Forma part de la meua obra, igual que la noció de l'absurd, que recorre tots els meus contes des que vaig començar a escriure. El que passa és que l'absurd en aquest llibre s'ha incrementat i crec que és gràcies al fet que tenen format teatral. És a dir, hi ha tota una tradició de teatre de l'absurd, reconeguda, identificable. D'alguna manera, el format teatral et permet reduplicar l'absurd. En canvi, en narrativa tradicional costa més aconseguir aquest nivell d'absurditat. En aquest format potser surti el públic, però un format convencional no t'ho deixaria fer.

Per què li interessa l'absurd? La vida és absurda?

No ho sé si la vida és absurda. Però, des del punt de vista filosòfic, jo vinc de filosofia, l'existencialisme és un corrent de pensament que m'ha interessat i després hi ha una altra cosa, jo sempre he dit que no em considero un nihilista, però sí que tinc problemes de nihilisme, nihilisme entès per aquesta impossibilitat de trobar sentit a les coses. Clar, a la meua vida normal i corrent, com tothom, soc una persona funcional o fins i tot molt funcional. És a dir, soc pare, treballa, però després una altra cosa és la vida espiritual, literària espiritual. Tot plegat em sembla molt absurd des d'un punt de vista espiritual i estic en crisi constant. Llavors, la literatura és un reflex d'aquest esperit, ja que no és fàcil conviure així, pararia boig. És impossible viure tot el dia o gaire temps en aquest ambient d'absurditat, per la qual cosa és bo que el treguis en forma literària.

Està dintre de la societat, però alhora, s'ho qüestiona tot.

Sí, hi ha aquesta tensió, hi ha una vida quotidiana, tens tanta feina que vas tirant, però l'esperit sempre torna, la vida espiritual i l'has d'atendre degudament, l'has de fer un cert cas. Això vol dir que te'n responsabilitzis d'aquesta mirada. Jo no he triat tenir aquesta mirada de la realitat, però és la que tinc.

Empitjora amb el temps o amb els anys.

Però quan tenia vint anys ja em considerava una persona anciana des d'un punt de vista espiritual. Vull dir, biològicament, jo tinc 40 anys,estic segur que si analitzen les meves cèl·lules dec tenir menys, perquè faig esport i estic en forma. Però des d'un punt de vista espiritual, jo soc una persona que potser tinc 150 anys, jo estic molt cansat, però no cansat des d'un punt de vista de fatiga, que em faltin vitamines. Estic cansat espiritualment. Llavors, crec que aquest cansament espiritual o existencial es reflecteix en la meua literatura perquè un cop vaig ser capaç d'identificar-ho, acceptar-ho, me'n responsabilitzo i acaba apareixent.

Què destaca d'aquesta obra?

A mi també em costa mirar-me aquest llibre i m'ajuda la lectura que fa l'altra gent. És un llibre en què volia explorar un terreny inexplorat tant pel lector com per mi. Però precisament pel fet que és diferent i difícil d'escriure, també me l'estimo molt. Quan vaig escriure'l era molt conscient que potser no tindria lectors o que fins i tot no trobaria ni editor. I vaig pensar, i què? I aquest llibre del qual no m'esperava res està tenint molt bona acceptació.